

Analyse

A. Begrippen

Vorm tussendominant (deel 1):

Een tussendominant kan de vorm aannemen van een laddervreemd dominant septiemakkoord (soms grote drieklank). Voorbeeld:

The image shows a musical score in 4/4 time, consisting of two staves (treble and bass clef). The chords are labeled below the staff as follows: I, [V2], IV6, IV, I64, V, I. The [V2] chord is a laddervreemd dominant septiemakkoord.

Hier is [V2] een laddervreemd akkoord, dat de vorm heeft van een dominant septiemakkoord in secundeligging. Een tussendominant op deze manier dient voor het kleuren van de muziek. Of anders gezegd: de tussendominant benadrukt de volgende samenklank. Hier: [V2] kleurt/benadrukt IV6.

Een tussendominant kan je plaatsen voor elke trap behalve een trap I. Tussendominanten kunnen in de grondligging voorkomen maar ook in omkeringen.

Modulatie

1. In welke toonsoort je ook bent, altijd kun je een dominant septiemakkoord van welke toonsoort dan ook introduceren.
2. Wil ik moduleren, dan kan ik dat heel gemakkelijk doen via het dominantseptiemakkoord van de doeltaonsoort.

Voorbeeld:

The image shows a musical score for Schubert's 'Die Nebensonnen' in A major, 3/4 time. The score consists of two staves, treble and bass clef. The chords are: I (C major), IV (F major), V (G major), I (C major), [V⁴/₃] (G7), I (C major), II₆ (D minor), V (G major), and I (C major). The fifth chord, G7, is highlighted with a red box and labeled 'dominant septiemakkoord in tertskwartligging'.

I IV V I [V⁴/₃] I II₆ V I

C groot dominant septiemakkoord in tertskwartligging A groot

B. Voorbeeld analyse

- T: Schubert, Die Nebensonnen (uit Winterreise)
K: A groot
M: 3/4
V: Driedelige liedvorm A – B - A'

Vormschema en harmonische analyse

A maat 1 - 15		B 16 - 25		A' 26 - 32
a1 1 - 9	a2 10 - 15	b1 16 - 19 (1e achtste)	b2 19 - 25	Geen onderverdeling
I.....V-I	fis kl. I.....A gr:V-I	a kl. I.....V (halfslot)	C gr.a kl..VI-V (halfslot)	A gr. I.....V - I

Opmerkingen

- Voorbeelden van tussendominanten met de functie kleur:**
 - Maat 1, 5 en 26 (laatste achtste: dominant septiemakkoord); maat 20: [V7] voor IV in C gr.
 - Maat 10 (laatste achtste grote drieklank: [V64] voor IV in fis klein);
- Hoe moduleert Schubert van A gr. (maat 9) naar fis kl. (maat 10 e.v.)?**
Zonder slag of stoot: geen soepele overgang (bedenk dat VI in A gr = I in fis kl.)
- Hoe moduleert Schubert van fis kl (maat 12) naar A gr. (maat 13 e.v.)?**
Via het dominant septiemakkoord in A gr. begin maat 13
- Hoe moduleert Schubert van a kl. (maat 16) naar C gr. (maat 20)?**
Via het dominant septiemakkoord van C groot: G-B-D-F in maat 19 (4e achtste)
- Hoe moduleert Schubert van C gr. (maat 20, 21) naar a kl. (maat 22 e.v.)?**
Via de dominant van a klein: E-Gis-B in maat 22 (1e kwart V-I en maat 23, 24 : V- VI en maat 25 afsluitend op V)
- Wat is het tonale plan?**
A groot – fis klein (parallel) – a klein (gelijknamige variant) – C- groot (mediant) – A groot (NB fis klein, a-klein en C groot: tonalisaties)

Partitur

Die Nebensonnen.

Nicht zu langsam.

4
Drei Son-nen sah ich am Him-mel stehn, hab lang' und fest sie
an-ge-sehn, und sie auch stan-den da so stier, als
12
woll-ten sie nicht weg von mir. Ach,

16
119
mei-ne Son-nen seid ihr nicht! schaut an-deru doch ins An-ge-
sicht! Ja, neu-lich hatt ich auch wohl drei; nun
19
sind hin-ab die be-sten zwei. Ging
22
nur die dritt erst hin-ter-dreiu! Im Dun-kele wird mir
26
wob-ler sein.